

CÜNÛN-I AŞK

ABDÛLHAK HAMİT TARHAN

Genel Bakış

Uzun yıllar İngiltere’de diplomatlık yapmış olan yazar, Birinci Dünya Savaşı’nın bütün şiddetiyle devam ettiği 1914 - 1917 yılları arasında bu eseri kaleme almıştır. İngiliz ve Fransız kadınlarıyla evlilikler yaşamış ve çeşitli ilişkiler kurmuş olan yazar, aynı zamanda yıllarca diplomatlık yaptığı İngiltere sayesinde, Avrupa insanını yakından gözleme ve tanıma şansı elde etmiştir. Eser boyunca karşımıza çıkan anlatının dağınıklığı, yazarın çeşitli olaylar ve konular karşısındaki düşüncelerini esirgmeden ortaya koyma endişesinden kaynaklanır. Üst metinde süregelen bir aşk anlatısının altında yazar, döneminin batılı insanıyla ilgili düşüncelerini ve olaylar karşısındaki tutumunu aktarma endişesi güder. Tarhan’ın eser boyunca en çok üzerinde durmaya çalıştığı konulardan biri İngilizlerin ve Avrupalıların siyaset anlayışıyla ilgili düşüncelerini ortaya koymaktır. Biçimsel ve biçimsel olarak sürekli yeni bir soluk arayışında olan yazar bu eserinde, aradığı sahne üslubunu da sonunda bulabilmiştir. Yaşadığı dönemde bir sanatçı olarak artık miadını doldurduğunu düşünen yazar, eseriyle ilgili şöyle der: “o taze maariften eskiler hoşlanmayacakları gibi, yeniler de bir şey anlayamayacaklardır”. İlk olarak Vakit gazetesinde tefrika edilmiş olan eser, daha sonra 1926 yılında Servet-i Fünun dergisinde yayımlanmıştır. Nesir ve nazımın bir arada olduğu eser otuz sekiz manzarlık bir dramdır.

Kişiler

Maharaça Hint aristokrasinin en üst mertebelerindeki ailelerden birine mensup olan karakter, uzun yıllar İngiltere’de eğitim almış ve ekinsel anlamda bu milletin her unsurunu fazlaca benimsemiştir. Cambridge’de aldığı eğitim sayesinde aksansız bir biçimde İngilizce konuşur ve İngiliz yazını ile sanatını ziyadesiyle iyi bilir. Bu özellikleriyle İngiliz aristokrasisi ve bürokrasisinde kabul görmüş hatta oldukça beğenilmiştir. Sömürgeci anlayışın, gittikleri ülkelerdeki her kesimi nasıl kendilerine benzeştirdiklerinin en iyi örneğidir. Kendisinin Osmanlı padişahlarına merak duyması, ondaki adalet ve hürriyet duygusunun içten içe hala var olduğunun önemli bir göstergesi olsa da benlik olarak törpülenmiş olan karakter değişime öncülük edecek gücü gösteremez.

Leydi Florans İngiliz bürokrasisinden gelen bir ailenin kızı olan karakter, devletin maddi anlamda çıkar elde etmek için sürdürdüğü sömürgeci siyaset anlayışını şiddetle destekler ve bundan övünç duyar. Kendi milletinden olmayan bütün halkları hor görür ve küçümser. Menfaatçi ve maddiyatçı bir mizaca sahip olarak, Maharaça’nın zenginliği, entelektüelliği ve belagat yeteneğinden hayli etkilense de onun bir Hintli olmasından dolayı da biraz çekimser bir tavır takınır. Zira bir İngiliz olarak, doğulu bir erkekle birlikte olmayı zayıflık ve küçüklük olarak görür. Ziyadesiyle ayrımcı bir bilinç yapısına sahip olan Florans, diğer kavimlerden olan insanları neredeyse hayvan olarak görür. Başına buyruk, milliyetçi, sömürgeci, acımasız, hodbin, müşkülpesend, kıskanç ve kibarlık budalası bir tiptedir.

Madmazel Öjeni Anlatıdaki aşk üçgeninin önemli ayaklarından biri olan karakter, Florans’la büyük ölçüde aynı özellikleri gösterse de ona göre daha anlayışlı ve iyicildir. Florans’la bir rekabet içinde olmasına rağmen, kentsoylu sınıfa mensup olmadığı için ondan daha aşağı kalır. Başat kaygılarından biri sınıf atlamak olan Öjeni, Keptın Koper’in Florans’la ayrılmasından sonra Koper’le nişanlanır. Fakat gönlü Maharaça’da olan Öjeni, Maharaça ve Florans ikilisinin ayrılmasından sonra sevdiği adama kavuşur.

Öykü

Benzeşen ve Benzeştirenin Aşkı Londra’da yaşayan kentsoylu bireylerin tipeleştirilerek oluşturulan kişi kadrosunda, Hintli Mihrace Behav Puneger ile Leydi Florans’ın tezatlarla dolu aşkı okuyucuya sunulur. İlk manzardaki didaskalik metinde, sarı saçlı, uzun boylu ve narin bir İngiliz

kerimesi olan Leydi Florans'la, esmer ve ince yapılı Fransız muallimesi Madmazel Öjeni arasındaki tezatlar ve benzerlikler ortaya konur. Birinci Dünya Savaşı'nda, aynı tarafta harbe girmiş iki milletin övgüsü ve ortaklıkları vurgulanırken, bir yandan da Hintli Mihrace'den bahsederler ve onun ne kadar yakışıklı, kültürlü bir beyefendi olduğunu dile getirip birbirlerine yakıştırırlar. Başlangıçta Maharaça'nın (Mihrace) Hintli olmasından dolayı ona ayrımcı bir gözle bakarlar fakat, uzun yıllar İngiltere'de eğitim almış ve tamamen İngiliz kültürünü benimsemiş olmasından dolayı onu tam olarak olmasa da kendilerinden sayarlar. Leydi Florans, Maharaça'yla tanıştıktan sonra onu ailesiyle tanıştırır, Hint kültürü ve İngiliz kültürüyle ilgili sohbet ederler. Hindistan'ın Egzotizm'i, İngilizlere oldukça çekici gelse de Hintlileri kendilerinden ziyadesiyle daha alt bir kültür olarak görürler. Maharaça da bu görüşü büyük ölçüde destekler. Zira uzun yıllar yaşadığı İngiltere'nin kültürel unsurlarını her yönden benimsemiştir ve kendi halkını daha aşağı bir kültür olarak görmese de onlara acır. Leydi Florans, İngilizlere benzemeyen her toplumu küçümsediği gibi, kendilerine benzemeye çalışan diğer toplumlarla da alay eder. Fakat Maharaça, zerafet ve nezaket konusunda o kadar ileri gitmiştir ki, onu kendilerinden biri olarak görürler. Florans'ın annesi Leydi Heniger hizmetkarlarına, doğu halklarının misafirperverlikte ne kadar özenli ve iyi olduklarını anlatırken, Maharaça'nın yapacağı ziyarette aynı özenin gösterilmesini onlara tembih eder. Maharaça'yla yapılan sohbette onu bir Hintli olarak görmezler hatta bir İngilizden bile daha İngiliz olduğunu düşünürler. Fakat yine de ona karşı büyüklenirler ve Maharaça da buna karşı hiçbir tepki göstermez. Aksine onları onaylar. Maharaça'nın İngiliz kentsoyluları arasında böylesine kabul gördüğünü gören Leydi Florans: "Keşke nazmedim olsaydı" diyip nişanlı olmasından bir kez daha pişmanlık duyar. Fakat İngiliz olmayan halklara karşı sömürgeciliği daima destekler ve onların medenileşebilmeleri için bunun gerekli olduğunu savunur. Maharaça, gittiği her davette bir Hintli olmasına rağmen, endamı ve bilgi birikimi sayesinde göz odağıdır. India Office'te düzenlenen davette bütün gözler onun üzerindedir. Davet sırasında vuku bulan birkaç diyalogta bazı İngilizlerin sarf ettiği söylemler, döneminin sınıfsal hareketlerine adeta bir gönderme niteliği taşır. Fakat bu söylemler oldukça ciddi ikilemlerle doludur. Zira Hindistan'ın sömürülmesine karşı olmayan şahıslar, kendi ülkelerindeki sınıfsal uçurumu eleştirirler. En sonunda Maharaça, Florans'a olan aşkını bir mektupla ilan eder ve yanında birçok değerli mücevher gönderir. Ziyadesiyle maddiyatçı bir karakter yapısına sahip olan Florans mektubu önemsemez fakat gönderilen mücevherlerden oldukça etkilenir. İngiliz gururundan dolayı, kendisini bir ecnebiye kolaylıkla bırakmak istemez ve Maharaça'ya yazdığı mektupta aşk teklifine karşılık ne kabul eder ne de kabul etmez bir tavır gösterir. İki taraf da aslında birbirlerine duygusal bir eğilim göstermekten ziyade çıkarıcı bir eğilim göstermektedirler. Leydi Florans, Maharaça için nişanlısı Keptin Koper'i terk eder ve Maharaça'yla nişanlanır. Keptin Koper, bir Hintli için terkedimesini kabullenemese de o da Öjeni ile nişanlanır. Nişandan sonra Florans'a Hindistan'a gitmeyi teklif eden Maharaça, onay aldıktan sonra nişanlısıyla beraber memleketine gider.

Tezatların Ortaya Çıkışı ve Kopuş

Nişanlandıktan sonra bir gemiyle Hindistan'a doğru yola çıkan ikili, yolculuk sırasında ciddi diyaloglara girerler. Florans, milletin denizlerde ne kadar başarılı olduğunu ve ülkesinin büyüklüğünü anlata dururken, Maharaça İngiliz kıyafetlerini çıkarmış ve Hintli kıyafetini giymiştir. Zira Florans'ın milliyetçi söylemleri artık onu rahatsız etmeye başlamış ve kendi halkının içinde bulunduğu zor durum karşısında da düşüncelere dalmaya başlamıştır. Hindistan'a döner dönmez Florans'a, Hint halkının kültürel ve tarihsel anlamda ne kadar derin bir birikimi olduğunu göstermeye çalışır. Bu seyahat sırasında ikilinin birbirleriyle ilgili düşünceleri tamamen değişir. Memleketine döndükten sonra buradaki geleneklere uyum sağlamak ve yararlanmak isteyen Maharaça, kendi haremını kurmak ister fakat Florans buna karşıdır ve tek eş olmak ister. Hintli kadınlarla aynı statüde olmayı ve eşini paylaşmayı kabullenemeyen Florans İngiliz gururuna yenik düşer. Maharaça'nın amaçlarından biri de onun bu kibrini kırmak ve imtiyazlarını elinden almaktır. Maharaça'yla artık evlenmek istemeyen Florans, kendisini gözetim altında tutan Şoför'den onu serbest bırakmasını ister. Bu mümkün olmayınca kendisini nehre atmaya çalışır fakat Şoför buna mani olur. Milleyetçi duyguları iyice kabaran Florans, esmer tenli bir adamla evlenip ondan melez bir çocuk sahibi olmanın düşüncesine kapılıp tiksinti duyar. Maharaça, beyaz bir çocuk sahibi olarak beyazların dünyasının tam anlamıyla bir üyesi olmak ister. Florans'ın ailesinin araya girmesiyle ikili arasındaki ilişki nisbeten düzeltilir ve Florans, evlenmeye ikna edilir. Maharaça, bu evlilik konusunda ne kadar ciddi ve istekli olduğunu kanıtlamak ister fakat daha sonra Hindistan'daki kendi sarayı dışında kalan fakir halkın durumunu düşünür ve bir İngiliz'le evlenerek düşmanı ile işbirliği yapacağı düşüncesine kapılır. Halkı ve sevdiği kadın arasında kalan Maharaça, seçimini halkından yana yapar. Ülkesini içinde bulunduğu müşkül durumdan kurtarmak ister fakat kendinde bunu yapacak gücü de bulamayacaktır.

Yeni Bir Başlangıç ve Çöküş

Maharaça, kendisini ölmüş gibi gösterir ve ölümünün ardından gözyaşı dökken tek kadın olan Öjeni'yle evlenmeye karar verir. Böylece hem halkının düşmanı İngilizlerden uzak durmuş olacak hem de beyaz bir Avrupalı kadınla evlenmiş olacaktır.

Öjeni'yle yaptıkları evlilik neredeyse tamamen hissiz bir ilişkidir. Avrupalı olan eşine karşı tam anlamıyla bir yakınlık kuramadığı gibi kendi halkına beslediği ilerlemeci ülkelerini de hayata geçiremez. Zira Maharaça, onları döneminin Şarkiyatçı anlayışına benzer bir şekilde cahil ve tembel bir toplum olarak görür. Memleketine karşı beslediği duygulardan ve ülkülerden vazgeçerek eşiyile birlikte Avrupa'ya yelken açar. Zira kendisi ne doğulu ne de batılı olabilmıştır. Öjeni'yle yaptıkları gemi seyahatinde Fransız bayrağını taşıyor ve bir kez daha Avrupa kültürünün üstünlüğünü benimsemiş olur.

Tema

Benzeşme/Sömüren-Sömürülen İlişkisi Dünyanın birçok coğrafyasına siyasi ve iktisadi menfaatlerini zenginleştirmek için seferler yapıp, bir dünya imparatorluğu kurma gayesiyle yola çıkan emperyal devletler, gittikleri her bölgenin maddi imkanlarını sömürmekle kalmamış aynı zamanda ekinsel olarak, toplumları kendisine benzeştirmeye çalışmıştır. Kendilerini dünyanın en üstün milleti olarak kabul eden toplumlar, dünyanın diğer bölgelerinde yaşayan halkların inançlarını ve kültürlerini de küçümsemiş ve onlara kendi tarihlerini öğretmeye, inançlarını aşılama ve kültürlerinin üstünlüğünü kabul ettirmeye gayret göstermişlerdir. Süregelen anlatı boyunca sömüren ve sömürülen toplumların tinsel ve toplumsal anlamda yaşadıkları çatışmalar, yazarın gerçekçi ve tenkitçi üslubuyla okura yansıtılmıştır. Yaşadıkları toplumun çeşitli kesimlerine mensup olan bireylerin, tinsel ve toplumsal açıdan bir gözlemi yapılarak oluşturulmuş kurgusal tipler, toplumdaki sömüren ve sömürülen bireylerin olası bilinçlerini yansıtır.

Kişi İncelemesi

Maharaça (Benzeşen)

Karakter Hint aristokrasisinin en üst mertebelerindeki ailelerden birine mensup olan karakter, uzun yıllar İngiltere'de eğitim almış ve ekinsel anlamda bu milletin her unsurunu fazlaca benimsemiştir. Cambridge'de aldığı eğitim sayesinde aksansız bir biçimde İngilizce konuşur ve İngiliz yazını ile sanatını ziyadesiyle iyi bilir. Bu özellikleriyle İngiliz aristokrasisi ve bürokrasisinde kabul görmüş hatta oldukça beğenilmiştir. Sömürgeci anlayışın, gittikleri ülkelerdeki her kesimi nasıl kendilerine benzeştirdiklerinin en iyi örneğidir. Kendisinin Osmanlı padişahlarına merak duyması, ondaki adalet ve hürriyet duygusunun içten içe hala var olduğunun önemli bir göstergesi olsa da benlik olarak törpülenmiş olan karakter değişime öncülük edecek gücü gösteremez.

Faaliyetler Eğitim almak için geldiği İngiltere'de, Cambridge gibi bir üniversiteyi bitiren karakter, endamıyla ve belagat yeteneği sayesinde etrafındaki herkesi etkiler. Bir Hintli olmasına rağmen, sadece İngiliz bürokrasisinin ve aristokrasisinin girebildiği yerlere rahatlıkla girer çünkü çok nadir görülen bir durum olsa da kendisi, bu sınıflar tarafından kabul görmüştür. Nişanlı olan bir İngiliz hanımefendisini baştan çıkarıp onu Hindistan'a götürmeyi teklif eder. Florans, eski nişanlısından ayrılarak bu teklifi kabul eder. Fakat Hindistan'a gittiklerinde anlatı kişilerinin gizli kalmış karakter özellikleri ve düşünceleri ortaya çıkar ve bunlar çatışmaya sebep olur. Halkına yardım etme ya da düşmanı ile işbirliği yapma seçenekleri arasında kalan Maharaça, ilk olarak halkından yana tavır olsa da daha sonra bu tercihini devam ettirebilecek özveriyi kendisinde bulamaz. İngiliz yasalarına göre; eşinden ayrıldıktan sonra da bütün mal varlığını kaybeder fakat Öjeni'yle evlenirler ve bir gemiyle seyahate çıkarlar.

Etkileşim Eserin başkarakteri olarak, anlatı boyunca karşımıza çıkan hemen hemen her karakterle iletişim kurar. İngilizlerle yaptığı konuşmalarda genellikle savunma halinde ve kendini kanıtlamaya çalışıyor gibidir. İngiliz kültürünün üstünlüğünü kabul eder fakat sömürgeciliği de zaman zaman eleştirir. Kendi halkından olan kişilerle girdiği diyaloglarda İngilizlere gösterdiği nezaketi pek göremeyiz. Nazik ve ahlaklı bir imaj çiziyor gibi görünse de aslında tinsel olarak ciddi travmaları vardır ve çatışmalar yaşamaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Benzeşen Eğitim almak için gittiği İngiltere'de, yıllar içerisinde neredeyse tamamen bir Avrupalı'ya benzeyen karakter, bu kültürün üstünlüğünü kabul eder, kendi halkı ve benzerleri için söylenen olumsuz söylemlere katılır ve kendi toplumuna acır. İngilizceyi bir İngiliz kadar iyi öğrenmiştir: "Leydi Heniger - Size telaffuzen de ecnebi denilemez. Biz İngiliz olmayan bir adamı sesinden anlarız. Maharaça - (Kalben) Siz bir Maharaça'nın nesinden anlarsınız, onu da ben bilirim".

Eğitimli İngilizce bilgisi ve telaffuz yeteneği sürekli dillendirilen karakter'in, Cambridge'de okuduğunu ve Shakespeare gibi yazarları el üstünde tuttuğunu görüyoruz. Bu tercihler de aslında karakterin, Avrupa kültürünü bir üst kültür olarak görmesinin örneklerinden biridir: "Hepsine bilâ-tercih giderim. Şeksper semâ-yı mevcudiyetinden gâh nur serper gâh sâika yağdırır, bir mahluk-hâlık, fakat operetlerde de envâ-ı havârik görülmüyor değil".

Zevk Düşkünü İçli aşk mektupları yazarak ve nezaketiyle etkilediği Avrupa kadınlarıyla, aslında tek amacı, gönül eğlendirmektir. Bir anda birden fazla kadınla birlikte olmak ister: "Sarışın meh-pâreyle esmer ateş-pâre! Bu ikincinin de itfâsı âsân gibi. (Yine bağıteten) Ben bu kızların birisini insan gibi kalben seviyorum, birisini de galiba Hayvan gibi, bir iştiâ-yı merdüm-rübâ, Bir ats-ı behimmiyyet-bahs ile... bedeneni Seviyorum! Bence en tabii görünen Muhabbet de bu! İster istemez muhabbet! Benim ki ister istemez değil, isabet".

Ülkücü/Menfaatçi Florans'la İngiltere'den ayrıldıktan sonra derin düşüncelere dalan Maharaça, ülkesinin içinde bulunduğu şiddetli durumu eleştirse de İngiliz kültürünü yüceltmekten kendini alamaz. Halkı için ilerlemeci hareketlerde bulunmak niyeti taşıyan karakterde bunu gerçekleştirebilecek özveri yoktur. Aynı zamanda kendisini artık kendi kültürüne yabancılaşmış hissetmektedir. Bir putperest olan Maharaça, Osmanlı tarihine ve İslam dinine hayli meraklıdır, çünkü ona göre bunlar adalet ve özgürlük gibi kavramların en önemli taşıyıcılarıdır: "Nüfûz-ı İslâm dedim. Çünkü İslâm Dininde hak var, adl var. Malumu ilâm Ne lâzım? Hak, akla en yakın olan mezheb; Adaletse kalbe en mahrem ve mukarreb Bulunan hükûmettir. Celâdet tesiri dedim. Bilmem ki bunun da şerh ü tefsiri İcab eder mi? Selâtin-i âl-i Osman Celâdetle meşhurdu. Celâdet her zaman Müessir bir cazibedir. (Gülerek) Din ve imanı Yoktur. Büyüklüğün asla geçmez zamanı Vardır. İşte onlarda bu tecelli mevcut; Onunla ve o sâyede temdid-i hudud; Tevsi-i bilâd, teshîr-i kulûb etmişler. Mekk u mekâidle değil... Ölüp gitmişler Ama tarih onları takipte ber-devam!".

Adil/Adaletsiz Her ne kadar insani erdemlere ve değerlere inanır gibi görünse de kendi çıkarları söz konusu olduğunda bunları tamamen unuttur. Aldığı eğitim gereği insanlıkla ilgili çok şey bilmektedir ve etkileşimde olduğu sınıflardan dolayı felsefe ve sanatla ilgilidir, erdemleri ve insani değerleri önemser görünür. Fakat bu durum, kendi menfaatlerine en küçük bir tehdit gelmesi olasılığına kadar sürer. Mensubu olduğu sınıfın tipik özelliklerinden bazı sapmalar gösterse de bu durum çok uzun sürmez. Florans'a sunduğu hediyeler kabul edilmeyince Öjeni tarafından geri getirilir. Maharaça, kendisiyle beraber olması karşılığında mücevherlerin onda kalabileceğini söyler ve Öjeni şöyle karşılık verir: "Siz, Mihrace Hazretleri, bahtiyarsınız, elbet İngiltere'yi hâmi sayarsınız. Mâlik olduğunuz hazâin o sâyede duruyor. Sahs-ı âliniz de bu pâyedeyine İngiliz müsaadesiyle daim bulunuyor. Fakat bütün Hindistan sâim! Giydiginiz hil'atler, hâsalar, pek parlak; fakat millet ve memleketiniz aç, çıplak! Sonra siz beni öteki odaya davet ediyorsunuz!".

Leydi Florans (Şımarık Kentsoylu)

Karakter İngiliz bürokrasisinden gelen bir ailenin kızı olan karakter, devletin maddi anlamda çıkar elde etmek için sürdürdüğü sömürgeci siyaset anlayışını şiddetle destekler ve bundan övünç duyar. Kendi milletinden olmayan bütün halkları hor görür ve küçümser. Menfaatçi ve maddiyatçı bir mizaca sahip olarak, Maharaça'nın zenginliği, entelektüelliği ve belagat yeteneğinden hayli etkilense de onun bir Hintli olmasından dolayı da biraz çekimser bir tavır takınır. Zira bir İngiliz olarak, doğulu bir erkekle birlikte olmayı zayıflık ve küçüklük olarak görür. Ziyadesiyle ayrımcı bir bilinç yapısına sahip olan Florans, diğer kavimlerden olan insanları neredeyse hayvan olarak görür. Başına buyruk, milliyetçi, sömürgeci, acımasız, hodbin, müşkülpeşend, kıskanç ve kibarlık budalası bir tiptedir.

Faaliyetler Soylu bir aileden gelen Florans, muallime Öjeni'yle gizli bir rekabet ve kıskançlık içindedir. İkisi de Maharaça'dan hoşlanırlar ve onu birbirlerine yakıştırırlar. Fakat Florans, sarı saçlı bir İngiliz hanımefendisi olduğu için üstünlük onun elindedir. Nişanlı olmasına rağmen Maharaça'yı ailesiyle tanıştırmaz. Ailesi onu gayet nazik karşılarsa da hepsi yabancı düşmandır. Özellikle de Florans. Şımarık bir çocuğun elindeki oyuncakla oynaması gibi sürekli büyüklenir ve üstünlüğünü dile getirir. Bütün bunlara rağmen, Maharaça'nın zenginliği her şeyin üstesinden gelir ve Florans nişanlısından ayrılarak Maharaça'yla Hindistan'a kaçar. Ancak, buraya geldiklerinde Maharaça, üzerindeki İngilizliği mümkün mertebede atar ve İngiliz Hanımefendisine bir ders vermek ister. Onun şımarıklığından ve ırkçılığından bıkmıştır. Maharaça'nın bu davranışlarını İngiliz gururuna yediremeyen Florans onu terk eder ve eski nişanlısı Keptin Koper'le evlenirler.

Etkileşim Eserin en önemli odak karakterlerinden biri olan Florans, anlatıdaki herkesle etkileşim halindedir ve oldukça etkindir. Verilmek istenen iletinin en önemli taşıyıcılarından biridir. İnsanlara tepeden bakan ve kendini beğenmiş bir üslubu vardır. Görünüşte bir kibarlık budalası olsa da içsel olarak ciddi travmaları vardır. Daima zaafı ve menfaatleri doğrultusunda hareket eden, klasik, soğuk ve sömürgeci bir İngiliz tiplemesidir.

ÖRNEK ANILAR

Milliyetçi/Faşist “her İngiliz bir İngilteredir” sloganıyla vücut bulmuş karakter, kendi kültürünü ve insanını en üstün olarak kabul eder. Dünyadaki her milletin onlara benzemesi gerektiğini aksi takdirde başkaldıran herkesin cezalandırılması gerektiğini savunur: “Çünkü biz galip gelinceye kadar, Harbe devm ederiz. Size bizden zarar Gelmez. İngiltere Hindistan ve Mısır’da Kaldıkça bir gün, belki gelecek asırda Bir gün, Almanya müstesna olarak, dünya, Bütün dünya İngiliz olacak!”.

Çıkarıcı Nişanlısının terk etmesinden sonra bu ayrılığı sorgulayan Keptın Koper, bunun sebebi olarak Maharaça’nın zenginliğini görür. Zira Florans, sadece eğitilmiş, görgülü ve İngiliz’e benzer diye ecnebi bir adamla evlenebilecek insan değildir: “Hintli milyarder olsa gerek o musallat olmuşsa bize ehemmiyet verilmez. Bu, aşktan ziyade bir hamiyet derdidir, nasıl öyle nîm-beyaz, nîm-siyah bir mahluk Heniger Havz’da bir nişangâh buluyor, bir İngiliz zâbitine galip geliyor”.

Mağrur/İki yüzlü Kendi ülkesinin başka toplumları sömürmesine tamamen sessiz kalan hatta şiddetle destekleyen Florans, Maharaça’nın zenginliğini küçümser ve onu hak yiyen bir zalim olarak görür. Halbuki kendi ailesinin zenginliği de tamamen bu anlayışla mümkün olmuştur: “Hindistan’ın fakrından münbais bir servet. mihrace nedir? Bir zuafâ-şiken kuvvet! Bir mutallâ mahrumiyet, bir müzehher şey böyle bir insanda vicdan olmaz! Herşey gümüşten, altından ama, Mihrace bakır!”.

Kirli/Yoz Saraya geldikten sonra artık Maharaça’yla evlenmemeye karar veren Florans, Şoför’ün gözetimi altında tutulur. Kendisini serbest bırakmasını isteyen Florans, bu isteği gerçekleşmeyince kendini nehre atmak ister. Onu son anda tutan Şoför kendisine şöyle der: “Ganc, bu nehr-i mübarek, nâ-mahremlerden muarrâ, pâk olmak gerek, lekesiz bulunmak gerektir, mileydi! Ben onu telvisten sizi men ederim. Harben kazanılmış değil, bu sulhun hayratıdır! Hindistan ilâhlarının hâtrâtıdır, ki mukaddestir. Mukaddes ve müebbedir. Bu dağlar, dereler, kırlar, birer mâdeddir; bu nehir Hind’in gözyaşığıdır. Brehmenler mâlikânesidir! Siz vesair düşmenler, onda ancak bir geçici rüzgârsınız geçici fakat oldukça zür-kârsınız”.

Şımarık Kendi dünyasında kabul ettiği doğruların tek gerçek olduğunu düşünür ve şahsi doğruların değişken olabileceğini kabullenmez. Kendisine dünyadaki her rengin güzel olduğunu anlatmaya çalışan Şoför’e kendi renginin üstünlüğünü kanıtlamaya çalışır ve şöyle bir cevap alır: “Bizde esmerlik daha manzur ve mebzul olduğuyçün. Biz.. bu pek de muzmer, bir sır değildir ki biz, Hintliler, hep esmer, uzun ve siyah saçlı güzellerimizden hazzederiz”.

Madmazel Öjeni (İyicil/Kötücül)

Karakter Anlatıdaki aşk üçgeninin önemli ayaklarından biri olan karakter, Florans’la büyük ölçüde aynı özellikleri gösterse de ona göre daha anlayışlı ve iyicildir. Florans’la bir rekabet içinde olmasına rağmen, kentsoylu sınıfa mensup olmadığı için ondan daha aşağı kalır. Başat kaygılarından biri sınıf atlamak olan Öjeni, Keptın Koper’in Florans’la ayrılmasından sonra Koper’le nişanlanır. Fakat gönlü Maharaça’da olan Öjeni, Maharaça ve Florans ikilisinin ayrılmasından sonra sevdiği adama kavuşur.

Faaliyetler Fransız asıllı muallime eserin ilk manzarında, Florans’la birlikte İngiliz ve Fransız devletlerinin siyasi ilişkileri ve Maharaça’nın iyi özellikleri üzerine konuşurlar. İngiliz siyasetini ve kültürünü övdüğü gibi Maharaça’yı da oldukça çekici bulur fakat onun Hintli olmasından dolayı da bazı ayrımcı düşünceleri vardır. Maharaça ile Florans’ın aşk yaşamaları nedeniyle o da, Maharaça’yı kıskandırmak için Florans’ın eski nişanlısı Keptın Koper ile nişanlanır. Fakat daha önceden Florans’ın kendisine gönderilen hediyeleri kabul etmemesi sonucunda reddedilen hediyelerin kendisine verilmesi koşuluyla, Maharaça’yla birlikte olmuştur. Diğer karakterlere göre daha edilgen bir durumda olan karakter, eserin son bölümlerinde vuku bulan Maharaça’nın kendisini ölü göstermesi olayında, onun ardından gözyaşı döken tek kişi olur. Bunu gören Maharaça, Florans’tan ayrılır ve Öjeni’yle evlenir.

Etkileşim Eserin önemli karakterlerinden biri olan Öjeni, Fransız ve İngiliz ilişkilerinin gösterilmesi, aynı zamanda Fransız da olsa içinde yaşadığı toplumun zengin sınıfları içinde

olmamasından dolayı maruz kaldığı ayrımcılığın ortaya konması bakımından önemlidir. Eserdeki aşk üçgeninin üçüncü ayağını oluşturur. İngiliz Florans'a göre daha anlayışlıdır.

ÖRNEK ANILAR

Menfaatçi/Ayrımcı Yaşadığı toplumun alt kesimine mensup olan karakter, sınıf atlamayı kendisi için en başat amaç olarak görür. Maharaça'nın zenginliğinden ve kendisini insanlara bu kadar beğendirmesinden etkilenir ama aynı zamanda Hintli olmasından dolayı ona soğuk bir gözle bakar: "Sizden ayrı bir sınıfta fakat bir sinnde, Londra denilen meşcer-i mehâsinde, beni sevecek bir sîmâ, bir medenî insan bulmayacağım da rengi hâk ile yeksân bir gulyabânîye mi kalbimi teslîm, yahut kendimi ihsan edeceğim?".

Adil/Adaletsiz Maharaça, Florans'a aşkını ilan ederken mektubun yanında birçok mücevher gönderir. Fakat kolay lokma olmadığını göstermek adına Florans bu hediyeleri Öjeni'yle birlikte geri gönderir. Maharaça Öjeni'ye, kendisiyle birlikte olması şartıyla hediyelerin kendisinde kalabileceğini söyler. Bu teklifi başlangıçta kabul etmese de daha sonra razı olur. Maharaça'yı yaptığı tekliften dolayı ciddi anlamda eleştirir fakat eleştirdiği birçok davranışı zaman zaman kendisi de gösterir: "Siz, Mihrace Hazretleri, bahtiyarsınız, elbet İngiltere'yi hâmi sayarsınız. Mâlik olduğunuz hazâin o sâyede duruyor. Sahs-ı âliniz de bu pâyedeyine İngiliz müsaadesiyle daim bulunuyor. Fakat bütün Hindistan sâim! Giydiginiz hil'atler, hâsalar, pek parlak; fakat millet ve memleketiniz aç, çıplak! Sonra siz beni öteki odaya davet ediyorsunuz!".

Aşık Maharaça'ya duyduğu aşkı, Florans'la girdiği diyaloglarda ağdalı bir üslupla dile getirir: "Öjeni - Reftar İngiliz reftârı, insan, derhal giriftâr oluyor! Leydi Florans - Ya o tarz-ı nezih telebbüs? Madmazel Öjeni - Ah! O da bâdi-i tahayyül ü tahassüs. Hele o başındaki destâr-ı pür vakar? Leydi Florans - Hele o İngiliz-vârî tavr-ı istihkar? Madmazel Öjeni- O ne hoş-edâ! O ne vaz'-ı kibarâne!".

Yabancı Her ne kadar Avrupalı bir ülkenin vatandaşı olsa da, kendisi İngiltere'de çoğu kişi tarafından bir yabancı olarak görülür: "Biz bir takım memleketler halkını mahzâ terakki ve teâliye icbar ve irzâ ve harabe hâlindeki memleketleri imar ve ihyâ etmek azmiyle ileri, daima ileriye gidiyoruz. [...] İngiltere menfaatperesttir, mağrurdur; fakat İngiltere insaniyete hizmet eder! Büyük Britanya daha büyük himmet sarfetmek için daha büyük olmak ister!".

Eleştirel/İtaatkar Zengin sınıfa mensup insanları, neredeyse sosyalist bir edayla eleştirmesine rağmen, çoğu zaman o da maddi zaafalarına yenik düşer. İçsel alanda yaşadığı eytişimsel çatışmalar okura çeşitli tezatlarla sunulur: "Birçok halk dilenci olmadıkça adam o kadar elmas, inci hammalı olamaz. O kadar mücevherat taşıyamaz".